

Государственный регистрационный кадастр
универсальной картографии Федеральная сулуус-
патын Саха сиригээди управлениета.

ТУОХ БАРЫТА ТЭННЭЭТЭХХЭ КӨСТӨР

Саха сирэ тыа сириг сайдыытыгар атын өрөгүтүөннэрдээр элбэх үбү көрөр

Ил Түмэннэ дыкуутааттары талыы чугааһаары аайы Саха сиригэр тыа дыно куһаҥнык олохторун туһунан сана-иһэ улааттар-улаатан иһэр. Онуоха Дмитрий Медведев ыам ыйын 22 күнүгэр Рязанга ыһыһыт сүрүн национальной бырайыактары олоххо кылларытэ Сэбиэт президиумун мунньагар иһэрэһинэй сыһынаралар күүрэйэн таарыстылар.

Рязанга буолбут мунньахха Арасыйа тыатын сириг уустуктары ырыттылар, кэлэр сылларга былааннары уонна сороктары торумнаатылар. Федеральная министрирдьи тэнэ дакылааттары өрөгүтүөннэр баһылыктара онордулар. Ол иһигэр Саха Өрөспүүбүлүкэтин бэрэсидьиэнэ Егор Борисов, Рязанский уобалас губернатора Олег Ковалев, Ивановский уобалас губернатора Михаил Мень, Курский уобалас губернатора Александр Михайлов, Ленинградский уобалас губернатора Александр Дрозденко, Липецкий уобалас дьаһалтатын баһылыга Олег Королев, Самарский уобалас губернатор Николай Меркушкин, Тамбовский уобалас дьаһалтатын баһылыга Олег Бетин уонна Тюменский уобалас губернатор Владимир Якушев тыл эттилэр. Сэбиэт президиумун мунньагар толору стенограмматтан Арасыйа Федерациятын бырабыыталыстыбатын официальной порталыгар ааҕаххытын сөп: <http://government.ru/news/2001>

Араастаһыытын көрдөххө

Губернатор Олег Ковалев эпитинэн, мөлүйүөн анара киһи олохтор Рязанский уобаласка кэллэһи үс сыл иһигэр федеральной бюджет өйбүлүнэн 121 дьиз тутуллубут.

Ивановский уобаласка "Тыа сириг олохун-дьаһаҥын сайыннарыы" тус сыаллаах федеральной бырагырааманан олохун усулуобуйатын 348 тыа ыала тупсарыммыт, Ленинградский уобаласка бу көрдөрүү 600 тэннэһэр. Курский уобаласка кэллэһи биэс сылга тыа сиригэр дьизини-уоту туттууга уонна аты-ылаһыга субсидияны 1250 дьиз кэргэн, ол иһигэр 667 эдэр ыал ылбыт.

Итиннэ тэннээтэххэ, Саха сиригэр анардас "Тыа сириг олохун-дьаһаҥын сайыннарыы" тус сыаллаах федераль-

най бырагырааманан уон сыл иһигэр тыа сиригэр 193 тыһ. кв. миэтэрэ иэннээх 2269 дьиз тутулунна. Бу кэрчик кэм иһигэр Саха сириг тыатын сиригэр барыта 2577,4 тыһ. кв. миэтэрэ иэннээх дьиз-уот көрүлү.

Уустуга суох суоттааһын Арасыйа Европатаагы өттүн киһи сиригэр баар Рязанский уобаласка федеральной үп кылтыылаах сыллата 40 эрэ дьиз тутулларын көрдөрөр. Оттон хоту сытар Саха сиригэр эмиз бу бырагырааманан сылга 226 олохтор дьиз тутуллар. Маньаха ити 200-тэн тахса дьиз сыл устата тыа сиригэр кылларыллар дьиз-уот бөһиэ эрэ чааһыгар тэннэһэрин билиэттэр торостоох.

Олох-дьаһах айгыта

Калинин уон сыл иһигэр Саха Өрөспүүбүлүкэтин тыатын сиригэр 106 сана оскуола, 103 доруобуйа харыстабылын объекта, ол иһигэр 37 биэлсэрдэр-акушердар пууннара, 12 участковой, 8 оройуон баһылыктара тутулунулар.

Итини тэнэ "Мин Сахам сирэ XXI-с үйгэр" бүтүн өрөспүүбүлүкэтээри үгүө дьыала хамсааһынын чэрчигинэн 2002 сылтан саҕалаан, тыа сиригэр 426 объект, ол иһигэр 140 спорт саалата уонна култуурунай-спортивной комплекс, 85 култуура объекта, 55 оро саада, 38 доруобуйа харыстабылын объекта, 31 начальнай оскуола тутулунулар. Оттон Рязанский уобаласка кэллэһи 5 сыл иһигэр оскуолалар уонна оро саадтара өрөмүөннэммиттэр эрэ. Баара-суоҕа 4 тыа сириг кулуубун уонна 6 култуурунай-спортивной комплексы туһуттар.

Курский уобалас көрдөрүүлэрэ эмиз намыһахтар. Губернатор Александр Михайлов иһитиннэрбитинэн, уонча оро саадын, итиннэ 5 биэлсэрдэр-акушердар пууннарын туһуттар. Ленинградский уобалас туһунан этэр буоллаха, манна 20 биэлсэрдэр-акушердар пууннарын туһуттар.

Оскуолалар туһунан

Мунньахха Арасыйа үөрэххэ уонна наукага министри Дмитрий Ливанов дойдуну үрдүгүн иһэ тыһылычча оскуола интернеккэ өссө да холбоно иликтэрин билиннэ. Холобура, Самарский уобаласка 157 оскуола интернеккэ суох үлэтиллэр. Оттон Саха сиригэр аан дойдуну ситимигэр бары оскуолалар,

ол иһигэр аҕыйах комплектаах кыһалар эмиз холбонон олохтор. Интернеккэ кыһаҥы түргэтиэн, кырдык, бары кыһаҥы кыһаҥа суох эраэри, ити этэргэ дылы олох атын остуоруйа.

Дмитрий Ливанов кэлсээбитинэн Рязанга "үөрэнэччилэр босхо учебнигын төрдүс кылааска эрэ дьиз хааччыллаллар, ол кэнниттэн төрөспүүбүлүкэтигэр босхо учебнигы үөрэнэччилэргэ барыларыгар, сааһынан хааччахтааһына суох биэрэллэр. Итиннэ министри дааннайдарынан, 2005 сылтан 2012 сылга дьиз биэс сыл устата Арасыйага тыа сириг 18 тыһылычча оскуола сабыллыбыт. Саха сириг салалтата итинниг уустук усулуобуйага тэйигчи сытар нэһиликтэргэ аҕыйах комплектаах оскуолалары саптарбат туһутар элбэх сыратын барабыта. Бүтүн маньаха майгыныһыр кыһаҥы доруобуйа харыстабылын аҕыйах комплектаах объектарын хаалларыта бара турар.

Аҕыйах чакчылар

Дальнай Востокка ынах сүөһү анара уонна сылгы 97 бырыһыана Саха сиригэр баар. Биһиги өрөспүүбүлүкэбит таба ахсаанынан дойдуну үрдүгүн иһэ миэтэрэ сылдьар. Онон тыа хаһаайыстыбатын өйөөһүнүгэ өрөспүүбүлүкэ бюджетиттэн сыллата 8 миллиард кэригэ солкуобай барарыттан киһи соһуйбат. Калинин уон сыл устата "Тыа сириг олохун-дьаһаҥын сайыннарыы" федеральной бырагыраамна суотугар 80 нэһиликтэргэ 630 км усталаах уу ситимнэре тутулунулар. 9 салиннээр 360 км усталаах араарар уонна бөһүөлэк иһинээри гаас ситимнэрин киллэрдилэр. Өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн уон сыл устата 2 тыһ. 105 км гаас турбаларын, ол иһигэр 1 тыһ. 656 км тыа сириг 7 улууну гаастааһына уурдулар, манна 17 миллиард солк барда. Итиннэ 4 нэһиликтэргэ 27 км электрическэй уот ситимэ тутулунна.

Маньа сэрэгэ Калинин уон сыл устата 245 км өрөгүтүөннээри уонна 88 км олохтоох суоллар тутулунулар, 2 км муоста үлэр кылларыллына. Кыһынын эрэ сылдылар уонна буорунан көрөн турар 8,2 тыһ. км өрөгүтүөннээри уонна 8,7 км олохтоох суоллар хааллылар.

Уон сыл устата өрөспүүбүлүкэ тыа-

тын сириг сайыннарыы бырагырааматын олоххо кылларытэ федеральной бюджеттан 1 миллиард 211 солк көрүлүннэ. Өрөгүтүөннээри бюджеттан уонна атын сиртэн кылтыһан төлөөһүн 3 миллиард 171 солк тэннэстэ. Кэлэр 8 сылга өрөспүүбүлүкэ бюджетиттэн тыа сириг сайыннарыыга өссө 134 миллиард солк ыһтарга былааннанар.

Түмүкэ

Саха сириг Тамбовский эбэтэр Ивановский уобалаһы кылта тэнниг тутар себе суох буолуо. 29,8 тыһ. кв. км иэннээх Курский уобалас эбэтэр 24,0 тыһ. кв. км иэннээх Липецкий уобалас 3,1 мөлүйүөн кв. км иэннээх Саха сириг кылта хайдах тэннэһиэхтэрэй?

Липецкий уобалас хотуттан соҕуруу өттүгэр дьиз устата баара-суоҕа 200 км. Оттон биһигэ Дьокүүскайтан Нерюнгригэ дьиз тийэргэр 900 км айан-ныһыгын. Бу өрөспүүбүлүкэ уһук хотугу өттүгэр соҕурууну туттар дьиз арытын анаарыттан да кыра. Маньа таһынан күнгэ-дьылга уонна аты-эргээн киһиниэргэр дьиз арыһа, бородууксуйа сыанатыгар уонна тыа хаһаайыстыбатыгар ситиһилээхтик үлэтиргэ ирдээр элбэх атыһаҥа араастаһы баар.

Саха Өрөспүүбүлүкэтин бэрэсидьиэнэ Егор Борисов сүрүн национальной бырайыактары олоххо кылларытэ Сэбиэт президиумун мунньагар дьин тугу саныһырын эттэ: "Тыа сирэ дьин тыа хаһаайыстыбата эрэ буолбатах. Тыа сирэ – биһиги дойдубуттар олохторунуучча норуотун уонна атын норуоттар үгэстэрэ, култууралара". Бэрэсидьиэн иһиттэ тыа сириг – өрөспүүбүлүкэ норуоттарын култуурунай уонна дуһуобунай сыаннастарын туттааччы дьин өйбүлүгэ тирээригэр, тыа сириг сайыннарыыга үбү уонна кыагы харыстаабат. Ол баһытыгар Егор Борисов билигин салайааччы буоларын быһытынан бүтүгүнү ырыһыак усулуобуйагы тыа сириг олохтоохторо бэйэлэрин бэйэлэрэ хааччына, олохторун сөптөөхтүк оносто уонна барыс кылларытэ үөрэнэччилэрин бэрэсидьиэн. Дьэ, ол иһин өрөспүүбүлүкэ тыа сириг сайыннарыы иһэ хайысханан – олох-дьаһах уонна онорон таһаары өттүнэн тэннэһэр барар.

Сергей МУКСУНОВ.

Проект «Благоустройство»

"Единая Россия" берет за благоустройство городов и сел республики

В рамках проекта партии "Единая Россия" "Благоустройство" началось анкетирование жителей республики.

Что, по мнению якутян, нужно первоочередно улучшить в городах, поселках и селах республики, с чего начать? На эти и другие вопросы предлагают ответить жителям Якутии представители "Единой России".

Первый такой опрос провели в Якутске члены Молодой Гвардии "Единой России". Ближе к окончанию рабочего дня молодогвардейцы вышли на улицы города со специальными анкетами "Единой России" в руках. Она состояла из нескольких простых вопросов, главный из которых – что самое нужное хотят благоустроить в своем городе. На-

браны и переданы экспертной группе. Все они будут рассмотрены и включены в предвыборную программу партии.

Напомним, проект "Благоустройство" в республике был запущен партией "Единая Россия" на прошлой неделе. Главная цель проекта – благоустроить города, села и поселки республики. Для этого разработаны простые механизмы:

– Организован сбор народных наказов. Каждый кандидат на выборную должность от партии готовит специальные анкеты для жителей. Благодаря этому команда "Единой России" будет точно знать, каким вопросам необходимо уделить внимание. Каким инициативам придать силу закона; – Запускается система общественного контроля,

регулируемая Региональным центром общественного контроля в сфере ЖКХ. Люди сами контролируют процесс благоустройства городов и сел;

– Разворачиваются совместные действия партии и общественности по благоустройству населенных пунктов республики. Это реальные дела: от организации совместной уборки мусора и посадки деревьев до ремонта домов и дорог.

Если у вас есть предложения по благоустройству, вы можете обратиться в Якутское региональное отделение Общественной приемной председателя партии "Единая Россия" Д.А.Медведева по телефону 42-39-27 или в местное отделение партии, которое находится в районе.

СИА СОНУННАРА

САХА СИРЭ. Боруода аттар быыстапкаларыгар уонна "Ат күрэр" спортивной күрэхтэһиһэ хамаанданан бастааһыны быһаарсыы ыһтыллыа. 2012 сыл түмүгүнэн үлэ таһаарыта эмиз аахсыллыа. Сүрүн бириис быһыытынан МТЗ-82 тыраактар сонньуо.

САХА СИРЭ. Бэс ыйын 8 күнүгэр Ходулов аатынан театрга Олонхо ыһааҥын кылтылаахтара холбохтуктаах бастаах репетицияны ыһтылар. Теһе да халлаан туруга мөлтөөһүн иһин, оройуон 20-тэ нэһиликтэригэр кэллэр. Бу тэрээһин Ураһалаах алааска буолуохтааҕа, ардах түһэн, театр дьизиттэр көстө.

САХА СИРЭ. Бэс ыйын 12 күнүгэр Саха Республикатын Президиэн Егор Борисов Норуот общественнай фронун тэрийэр Мунньагар кылтыбыта. Республикатын сьезис Саха сиригэр региональной тэрийэр комитет НОФ олохтуур сьезис координатора, народнай депутат Александр Ким-Кимэн уонна СР чукчаларын ассоциациятын председател Галина Кемлиль сырытты-

лар. Норуот общественнай фронун тэрийэр сьезис бу хамсааһыны "Норуот фрона – Россия туһугар" дизайн уларытарга быһаарыныы ыһтыла. Хамсааһыны РФ Президиэн Владимир Путин баһылыа.

САХА СИРЭ. Таатта улууну Баайаҕатыттан төрттээхтэр уһун ардактартан эмсэҕэлээбит биэр дойдутаахтарыгар көмөлөһөргө харчы уонна мал-сал хомууар туһунан биллэрдилэр. Харчыны уонна малы-салы бэс ыйын 15 күнүгэр дьиз маньык аадырыска тиздэргэ көрдөһүлэр. Орджоникидзе уул, 48, 503 каб. Билсигэр төлөпүүһэр: 35-39-51 уонна 34-37-74.

САХА СИРЭ. Бэс ыйын 14 күнүгэр Сангаар бөһүөлэгин аттыттан Олуһуэ өрүс уһа салаата Чочума үрээһин Соленай боротуохатыттан ыһчат ууна устуутун саҕалыа. Сүүрүгүнэн устуу Айылца харыстабылын сыһыгар уонна Олуһуэ өрүс күнүгэр ананар. Экспедицияны кыраайы үөрэтэччи, олоххо көхтөөх сыһыаннаах уонна баһылыгыр-көһүлүүр хаачыстыбалардаах киһи Данил Каратаев салайар. Кэбээйи айылҕаны харыстыыр инспекцияттан Елена Беленкова кылтыта.

